

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 42 Volume: 9 Issue: 42

Şubat 2016 February 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

PSİKOLOJİK DANIŞMA ÖZ YETERLİĞİ: KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ, KAYGI DÜZEYLERİ VE GEÇMİŞ EĞİTİM YAŞANTILARI*
COUNSELING SELF EFFICACY: PERSONALITY TRAITS, ANXIETY LEVELS AND EDUCATIONAL BACKGROUNDS

Faruk Caner YAM**

Tahsin İLHAN***

Öz

Bu çalışmanın amacı psikolojik danışmanların kişilik özelliklerinin, kaygı düzeylerinin ve geçmiş eğitim yaşantılarının yeterliğine ilişkin algı düzeylerinin psikolojik danışma öz yeterliği üzerindeki yordayıcı gücünü incelemektir. Araştırma sürecinde 270 kişiye ulaşılmış ancak veri toplam araçlarını yanlış ve eksik dolduran 21 katılımcı veri setinden çıkartılarak, analizler yaşları 21-54 ($\bar{x} = 29.88$; $S = 6.92$) arasında değişen 167 erkek, 82 kadın olmak üzere 249 kişi üzerinde yapılmıştır. Veri toplama araçları olarak Demografik Bilgi Formu, Sıfata Dayalı Kişilik Testi (SDKT) ve Psikolojik Danışma Öz Yeterlik Ölçeği (PDÖYÖ) kullanılmıştır. Çalışma grubundan toplanan veriler SPSS 15.0 kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın alt problemlerini cevaplamak için *t*-testi, Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi ve aşamalı doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. *t*-testi analizinin bulgularına göre psikolojik danışma öz yeterliği puanları lisans eğitimi dışında başka bir eğitim alıp-almaya göre sadece PDÖYÖ'nün oturumu yönetme alt boyutunda farklılaşmıştır. Diğer açıdan bu sonuca benzer olarak, psikolojik danışma öz yeterliliği puanları eğitim düzeyine göre PDÖYÖ'nün oturumu yönetme alt boyutunda farklılaşmıştır. Bu sonuca göre lisansüstü eğitime sahip psikolojik danışmanların oturumu yönetme becerileri öz yeterliği puanları lisans eğitimine sahip olanlardan daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan aşamalı doğrusal çoklu regresyon analizine göre psikolojik danışmanların kişilik özellikleri, sürekli kaygı düzeyleri, geçmiş eğitim yaşantılarının yeterliğine ilişkin algı düzeyleri psikolojik danışma öz yeterliğini anlamlı şekilde yordamıştır.

Anahtar Kelimeler: Öz Yeterlik, Kişilik, Psikolojik Danışma Öz Yeterliği, Psikolojik Danışman, Kaygı.

Abstract

The purpose of this study is to examine predictive powers of personality traits, anxiety levels, beliefs in the efficacy of educational backgrounds, on self-efficacy. Data processing was performed on 167 female and 82 male, 249 people in total. The participants age ranged from 21 to 54 ($\bar{x} = 29.88$; $S = 6.92$). Demographical Information Form, State Anxiety Scale (SAS), Trait Anxiety Scale (TAS), Personality Test Based on Adjective (PTBA) and Counselor Self-Efficacy Scales (CASES) were used to gather data. Data were analyzed by using SPSS 15.0. In order to answer the problems of the current study, *t*-test, one-way, person product moment correlation and multiple linear regression analysis were used. Psychological counseling self-efficacy scores have only shown difference in the managing a session sub-dimension of the CASES other than that of having received undergraduate education. According to this result, managing a session skills and self-efficacy scores of the psychological counselors who have received another counseling training are higher than those without additional trainings. Furthermore, the psychological counseling self-efficacy scores have shown difference only in the managing a meeting sub-dimension of the CASES. According to this result, it has been concluded that psychological counselors with post under graduate education have higher self-efficacy scores in managing a session. According to the results of the hierarchic multiple regression analysis, personality traits, trait anxiety levels, perception levels about the efficacy of the background education has significantly predicted the psychological counseling self-efficacy.

Keywords: Self-Efficacy, Personality, Counseling Self-Efficacy, Psychological Counselor, Anxiety.

1. Giriş

Öz yeterlik inancı; bireyin belirli bir işi başarabilme konusundaki kendisi ile ilgili algılarını barındıran sosyal öğrenme kuramının önemli kavramlarından biridir (Bandrura, 1982). Diğer bir ifade ile bireyin yeteneklerine ve kapasitesine olan güvenidir (Özgün, 2007). Öz yeterlik inancı, bireyin duygusal, düşünsel ve davranışsal becerilerini organize edebilme ve bunları ifade edebilme gücü üzerinde etkili olan önemli bir faktördür (Bandura, 1982). Bu nedenle bir işe başlamada ve sonuca ulaştırmada öz yeterlik inancı önemli bir etkiye sahiptir (Bandura, 1989, 1993; Bolat, 2011; Çavuş, 2009). Düşük öz yeterlik inancına sahip bireyler karşılaştıkları zorluk karşısında hedeflerin vazgeçebilmekte, daha küçük hedeflere yönelebilmekte ya da cesaretsizlik yaşayabilmektedirler (Bandura, 1993; Çavuş, 2009; Erkan, 2011). Alan yazın incelediğinde öz yeterlik inancı ile ilgili yapılan çalışmalarda öz yeterlik inancı yüksek bireylerin belirli bir performansı

*Bu araştırma birinci yazarın Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde kabul edilen yüksek lisans tezine dayanmaktadır.

**Uzman Psikolojik Danışman, Kemal Arat İlkokulu, e-mail:farukcaneryam@hotmail.com

***Doç.Dr. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, El-mek:tahsin.ilhan@gop.edu.tr

gerçekleştirme düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Asarlı, 2012; Bolat, 2011; Gündüz, 2012; İkiz, 2010; Roberts ve Borders, 1994).

Öz yeterlik inancı, bireyin bir işi yapabilme gücüne ilişkin yargılarını kapsamaktadır (Tang ve ark., 2004). Bu değer yargıları olumlu olduğu zaman bireyin performansı olumlu yönde etkilenmektedir. Başka bir ifade ile öz yeterlik inancı bireyin sahip olduğu kapasitesinden çok bu kapasitesini kullanarak kullanamaması üzerinde etkili olmaktadır (Sali-Bilgiç, 2011). Alan yazında yapılan çalışmalarda öz yeterlik inancı yüksek bireylerin daha sabırlı oldukları, karşılaştıkları zorluklar karşısında hemen pes etmedikleri ve tükenmişlik hislerini daha az yaşadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır (Asarlı, 2012; Gündüz, 2012; İkiz, 2010). Bandura'nın (1993) bir işi yapabilmeye, sürdürülebilmeye ve bir faaliyete karşı motive olabilme üzerinde öz yeterlik inancının etkili olduğu görüşü bu çalışmaların sonucunu desteklemektedir. Başka bir deyişle öz yeterlik inancı düşük olan bireyin bir hedef üzerinde güdülenmesi zor olabilmektedir (Çavuş, 2009; Karademir, 2012). Sonuç olarak öz yeterlik inancı bireyi motive eden, bir performansı gerçekleştirip gerçekleştirilemeye üzerinde etkili olan, bireyin kendi kapasitesine olan güvenini kontrol eden içsel bir mekanizmadır (Bandura, 1993; Sali-Bilgiç, 2011; İkiz, 2010; Özgün, 2007).

Psikolojik danışma öz yeterlik inancı, danışmanın geçmişte yapmış olduğu danışma oturumları ışığında, ileri tarihlerde yapacağı danışma süreçlerine ilişkin kendisine ait yargılarıdır (Larson ve Daniel, 1998). Öz yeterlik kavramı belirli beceriler kapsamında hizmet sunan psikolojik danışma mesleği içinde önemli bir kavram haline almış ve çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Yapılan çalışmalarda eğitim düzeyi, süpervizyon modeli, çalışma yılı, kişilik özellikleri, yaşam doyumları, benlik kavramları, sosyal çekicilikleri, iş doyumunu gibi değişkenlerle birlikte incelenmiştir (Erkan, 2011; Eşki, Ismuk ve Parlak, 2015; Cashwell ve Dooley, 2001; Larson ve Daniels 1998; Leach, Stoltenberg, McNeill ve Eichenfield, 1997; Tang, ve ark., 2004; Yiyit, 2001). Psikolojik danışma sürecini doğru ve etkili bir şekilde ilerlemesi için psikolojik danışma öz yeterliği önemli bir faktördür (Asarlı, 2012; Bodenhorn ve Skaags, 2005). Yapılan çalışmalarda danışma öz yeterlik inancının terapötik ilişkinin sağlanmasında, danışma sürecinin doğru bir şekilde sürdürülmesinde ve iyi bir danışma performansının sergilenebilmesi üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır (Friedlander ve ark., 1986; Larson ve ark., 1992; Jafar ve ark., 2009).

Psikolojik danışma uygulamaları sırasında danışman, öz yeterlik inancında etkilenebilmekte ve kendisine çeşitli sınırlar belirleyebilmektedir (Lepkowski, 2009) Bu sınırlamalar danışma hizmeti almaya gelen bireylere nasıl bir hizmet sunması gerektiği üzerinde etkili olmaktadır (Greason ve Caswell, 2009; Urbani ve ark., 2002). Psikolojik danışma öz yeterlik inancı yüksek olan psikolojik danışmanlar, danışma sürecine hakim olabilmekte ve karşılaştığı danışan zorlukları ile baş edebilmektedir. Özteke (2011) psikolojik danışma öz yeterliği yüksek olan psikolojik danışmanların kapasitelerine daha çok güvendiklerini ifade etmiştir. Daniels ve Larson (1998) psikolojik danışma öz yeterliğinin alınan eğitim kadar önemli olduğunu ifade etmiş ve bu kavramı aşağıdaki üç varsayım ile temellendirmiştir:

1. Psikolojik danışma öz yeterlik inancı danışmanlık süreci için en temel koşullarındandır.
2. Psikolojik danışma öz yeterlik inancı yüksek olan danışmanlar karşılaştıkları zorluklara daha fazla sebat etmektedirler.
3. Psikolojik danışma öz yeterliği yüksek olan danışmanlar almış oldukları olumlu ve olumsuz dönütleri eğitimsel olarak değerlendirme konusunda daha yeterlidirler.

Daniels ve Larson'ın (1998) üç temel varsayım ve Bandura'nın (1989) öz yeterlik kavramından hareketle, psikolojik danışma öz yeterlik inancı yüksek olan psikolojik danışmanlar, danışma uygulamalarını daha iyi yönetebilmekte, karşılaştıkları sorunların üstesinden daha kolay gelebilmekte ve var olan kapasitelerine daha çok güvenmektedirler. Sharley ve Ridgeway'ın (1990) etkili bir psikolojik danışma sürecinin gerçekleşmesi için psikolojik danışma öz yeterliğinin önemli olduğunu ifade etmesi bu görüşü desteklemektedir.

Psikolojik danışma öz yeterliği üzerinde etkili olan çeşitli faktörler bulunmakta (kişilik özellikleri, eğitim yaşantıları, süpervizyon süreci, kaygı, cinsiyet, danışma beceri eğitimleri yılı, çalışılan kurum, yaşam doyumları, iş doyumları) ve bu faktörlerle ilgili alan yazında bazı araştırmalar yer almaktadır (Al-Damarki, 2004; Erkan, 2011; Eşki, 2015; Cashwell ve Dooley, 2001; Gündüz ve Çelikkaleli, 2009; ve Hulse- Killacky, 2005; Larson ve Daniels 1998; Lepkowski, 2009; Larussi ve ark., 2013; Meydan, 2015; Mullen ve ark., 2015; Pamukçu, 2011; Watson, 2012). Bu faktörler arasında en önemlilerinden bir tanesi kişiliktir.

Kişilik, bireyi diğer insanlardan ayıran ve onu özel kılan kalıcı özelliklerini barındıran yapıdır (Tınar, 1996; Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2008). Bu yapı insanın tüm zihinsel, fiziksel ve duygusal yapıları üzerinde en büyük etkiye sahip etkidir (Cüceloğlu, 1993; Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2008). Bütün meslek gruplarında olduğu gibi psikolojik danışmanlık mesleği de belirli kişilik özelliklerini kendi içinde barındırmaktadır. Corey'e (2008) göre etkili bir psikolojik danışman değişime açık, tutarlı, kendine güvenen, kendi güçlerini tanıyan kişilik özelliklerine sahip bireyler olmalıdır. Araştırmaların sonuçlarına göre psikolojik danışman sıcakkanlı, kendi farkındalığı yüksek, psikolojik danışma becerileri konusunda

kendisine güvenen, karşılaştığı olumsuzlukların üstesinden gelen ve duygularını kontrol edebilen bireyler oldukları ifade edilmektedir (Baloğlu ve Morag, 2003; Greason ve Caswell, 2009; Üre, 2001; Sav, 2007). Yapılan çalışmalara bakıldığında zaman etkili psikolojik danışman kişilik özelliklerinin öz yeterlik algısı yüksek olan bireylerin özellikleri ile uyduğu göze çarpmaktadır. Lepkowski ve Pacman (2005) tarafından yapılan çalışmada kişisel farkındalığın ve diğer bazı kişilik özelliklerinin bireyin kendi sınırlarını belirlemede etkili olduğu sonucu kişilik özellikleri ile psikolojik danışma öz yeterliği arasındaki ilişkiyi destekler niteliktedir.

Kişilik özelliklerinin yanında kaygı da, öz yeterliği etkileyen faktörlerden biridir (Bandura, 1989). Freud (1964) kaygıyı, içsel veya dışsal engeller karşısında dışarıya uygun bir biçimde aktarılamayan enerji olarak tanımlar (Akt. Yazgan-İnanç ve Yerlikaya). Diğer bir ifade ile kaygı, içsel bir gerginliktir (Deniz, Dılmaç ve Arıca, 2003; Şirin, Kavak ve Ertem, 2003). Bu nedenle kaygı bireylerin performanslarını, duygu durumlarını ve mesleki başarıları üzerinde etkili olmaktadır (Dağ, 1990; Akçalı, 1991; Paksoy, 2003; Butler ve Constantin, 2005; Ekşi, 2006).

Öz yeterlik ile kaygı arasındaki ilişkiye bakıldığında, öz yeterlik inancı yüksek olan bireyler stres durumları ile daha etkin bir biçimde baş edebildikleri görülmektedir (Özgün, 2007). Benzer şekilde danışma öz yeterlik inancı yüksek olan bir psikolojik danışman, zor danışanlar karşısında kaygısını daha çabuk kontrol edebilmektedir (Larson, 1998). Diğer taraftan olumsuz geri bildirim alan psikolojik danışmaların kaygılandıkları ve danışma öz yeterlik inançlarının düştüğü gözlenmiştir (Daniel ve Larson, 2001). Bu görüşü destekleyen bir çalışmada psikolojik danışma öz yeterliği ile kaygı seviyesinin düşüklüğü ile pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur (Özgün, 2007; Uslu, 1999).

Psikolojik danışmanların danışma becerilerine ilişkin öz yeterlik inançları üzerinde üniversite dönemlerinde geçirdikleri eğitim süreci ve almış oldukları danışma beceri eğitimleri etkili olabilmektedir (Atıcı ve Ulusoy, 2010). Buna karşın, Türkiye’de psikolojik danışmanlık eğitiminin belirli bir standardının olmaması, üniversiteden üniversiteye değişen eğitim koşulları bu eğitimin nasıl verilmesi gerektiği üzerine tartışmalar gerçekleştirilmiştir (Doğan, 2000; Özyürek, 2010; Yaka, 2005). Bu eğitimin faklılaşması danışmanların psikolojik danışma öz yeterlik inançları üzerinde etkili olabilmektedir (Uslu ve Arı, 2005; Atıcı ve Ulusoy, 2010). Yapılan bir çalışmada standartlaştırılmış eğitimlerin danışmanların psikolojik danışma öz yeterlik inançları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır (Lepkowski, 2009; Soresi, Nota ve Lent, 2004). Diğer açıdan danışma becerileri konusunda yetersiz eğitim alan danışmalar danışma sürecine ilişkin kontrol kaygıları artmakta ve psikolojik danışma öz yeterlik inançları zayıflayabildiği düşünülmektedir (Whiston ve Cokeri, 2000; Erkan, 2011).

Psikolojik danışmanların lisans eğitimleri dışında almış oldukları lisansüstü eğitim ve diğer danışmanlık eğitimleri psikolojik danışma öz yeterlik algıları üzerinde etkili olabilmektedir. Lent, Hill ve Hoffman (2003) psikolojik danışmanların lisansüstü eğitimlerinin psikolojik öz yeterliği üzerinde olumlu etkiye sahip olduğunu ifade etmektedirler. Ayrıca yapılan bir çalışmada lisans üstü eğitimin psikolojik danışmanların danışmanlık becerilerine ilişkin güven düzeylerini arttırdığı sonucunu ortaya koymuştur (Lepkowski, 2009). Diğer açıdan üniversite eğitimleri dışında çeşitli danışmanlık eğitimi alan danışmanların psikolojik danışma öz yeterlik inançlarının yükseldiği görülmektedir (Atıcı, Sanberk ve Ortakale, 2011; 2015; Halverson, Miars ve Livneh, 2006; Malani ve ark., 2015; Patrick ve ark., 2015; Watson, 2012). Yukarıdaki ifadelerden de anlaşıldığı üzere danışmanlık eğitimi ile ilgili geçirilmiş tüm yaşantılar, bu yaşantıların zenginliği ve kalitesi psikolojik danışma öz yeterliği üzerinde etkili olabilmektedir.

Sonuç olarak alanyazında psikolojik danışmanların kişilik özelliklerinin, kaygı düzeylerinin ve eğitim yaşantılarının psikolojik danışma öz yeterliği ile ilişkisinin araştırıldığı sınırlı sayıda araştırma bulunmakla birlikte, yapılan çalışmalarda psikolojik danışma öz yeterliğinin kurum türü, çalışma yılı, mezuniyet alanı, çalışılan öğretim kademesi gibi değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir (Atıcı, Özyürek ve Çam, 2005; Asarlı, 2012; Özyürek, 2007; Yiyit, 2001). Oysa alınan kuramsal ve uygulamalı eğitimin niteliği (süperviyon eğitimi gibi) dışında psikolojik danışmanın kişilik özellikleri ve kaygı düzeyleri gibi değişkenlerin psikolojik danışma öz yeterliği üzerinde etkili olduğu alanyazındaki bazı çalışmalarda (Daniels ve Larson, 2001; Fernando ve Hulse-Killackey, 2005; Lepkowski ve Pacman, 2005; Wei ve ark., 2015) vurgulanmaktadır. Bu noktadan hareketle, bu çalışmada psikolojik danışmanların danışma öz yeterlik inançlarıyla aldıkları eğitimin yeterliğine ilişkin algılarının, kişilik özelliklerinin ve kaygı düzeylerinin ne düzeyde ilişkili olduklarının incelenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Çalışma Grubu

Araştırma uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen yaş aralıkları 21-54 ($X = 29.88$; $S = 6.92$) arasında değişen ve psikolojik danışmanlık mesleğinde aktif olarak çalışan 167 erkek, 82 kadın olmak üzere 249 kişi üzerinde yapılmıştır. Çalışma grubundaki psikolojik danışmanların 197’si lisans 52’si lisansüstü eğitime

sahiptir. Ayrıca çalışma süresinin 1-5 yıl ile 21 yıl ve üstünde olacak şekilde değişiklik göstermektedir. Araştırmaya katılan psikolojik danışmanlar farklı kurumlarda çalışmaktadırlar.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri toplanırken demografik bilgi formu, Sıfata Dayalı Kişilik Testi, Durumluk-Süreklilik Kaygı Envanteri ve Psikolojik Danışma Öz Yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin bir kısmı yüz yüze ile bir kısmı ise katılımcıların elektronik posta adreslerine ölçeği yanıtlamaları için araştırmacılar tarafından hazırlanan çevrim içi anket bağlantısı gönderilerek elde edilmiştir. Toplanan veriler arasında yanlış ve eksik doldurulan anketler değerlendirilmeye alınmamıştır.

2.2.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmaya katılan psikolojik danışmanların demografik bilgilerinin alınması için kullanılmış, ayrıca bu formda danışma uygulamaları ile ilgili çeşitli sorular yönetilmiş, lisans eğitimlerini değerlendirmeleri için üç maddelik beşli likert tipi bir anket uygulanmıştır.

2.2.2. Psikolojik Danışma Öz Yeterlik Ölçeği (PDÖYÖ)

PDÖYÖ, danışmanların psikolojik danışma öz yeterliklerinin değerlendirilebilmesi için Lent, Hill ve Hoffman (2003) tarafından geliştirilmiş, Pamukçu (2012) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Uyarlanan ölçek Likert tipinde olup 3 faktör ve 41 maddeden oluşmakta ve 1 ile 9 arasında derecelendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek puan 41 ile 369 arasında değişmektedir. Ölçeğin Tükçe formunun McDonald Omega (ω) iç tutarlılık katsayısı tüm ölçek için $\omega=.98$, yardım becerileri alt boyutun için $\omega=.92$, oturumu yönetme ve psikolojik danışma sürecindeki zorluklara ilişkin öz-yeterlik alt boyutları için $\omega=.95$ çıkmıştır (Pamukçu, 2013). Bu çalışmada ise PDÖYÖ'nün Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ölçeğin geneli için $\alpha=.96$, yardım becerileri öz-yeterlik alt boyutu için $\alpha=.91$, oturumu yönetme becerileri öz-yeterliliği alt boyutu için $\alpha=.97$ ve danışma süreci zorlukları ile baş edebilme öz-yeterliliği alt boyutu için ise $\alpha=.94$ olarak bulunmuştur.

2.2.3. Sıfata Dayalı Kişilik Testi (SDKT)

Sıfata Dayalı Kişilik Testi beş faktör kişilik kuramından hareketle Bacanlı, İlhan ve Aslan (2009) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 40 madde ve 5 boyuttan oluşmaktadır. Katılımcılar bu testi doldururken iki sıfat arasından sağdan sola doğru olarak şekilde kendilerine yakın olan sıfatı 1 ile 7 arasında değer vererek doldurmaktadırlar. Testin 7 maddesi duygusal dengesizlik/nevrotizm alt boyutunu, 9 maddesi dışadönük alt boyutunu, 8 maddesi deneyime açıklık alt boyutunu, 9 maddesi yumuşakbaşlılık alt boyutunu ve 7 maddesi ise sorumluluk alt boyutunu ölçmektedir. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi'nin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları, dışadönüklük alt boyutu için $\alpha=.89$, duygusal dengesizlik/nevrotizm alt boyutu için $\alpha=.73$, deneyime açıklık alt boyutu için $\alpha=.80$, yumuşakbaşlılık alt boyutu için $\alpha=.87$ ve sorumluluk alt boyutu için $\alpha=.88$ olarak hesaplanmıştır (Bacanlı, İlhan ve Aslan, 2009). Bu araştırmada Sıfata Dayalı Kişilik Testi'nin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları dışadönüklük alt boyutu için $\alpha=.87$, duygusal dengesizlik/nevrotizm alt boyutu için $\alpha=.74$, , deneyime açıklık alt boyutu için $\alpha=.76$, yumuşakbaşlılık alt boyutu için $\alpha=.82$ ve sorumluluk alt boyutu için $\alpha=.77$ olarak hesaplanmıştır.

2.2.4. Durumluk-Süreklilik Kaygı Envanteri

Spielberg, Gorsuch ve Lushene (1970) tarafından geliştirilen Durumluk-Süreklilik Kaygı Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması Öner ve Le Compte (1977) tarafından gerçekleştirilmiştir. Her iki ölçek 20'şer maddeden oluşmaktadır. Durumluk Kaygı Ölçeği daha çok anlık kaygı durumlarını ölçmeyi amaçlarken, Süreklilik Kaygı Ölçeği genel kaygı halini ölçmeyi amaçlar. Türkçeye uyarlanan Durumluk Kaygı Ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı $\alpha=.76$, Süreklilik Kaygı Ölçeği'nin iç tutarlılık katsayısı ise $\alpha=.87$ olarak hesaplanmıştır. Yapılan bu çalışmada ise ölçeklerin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları Durumluk Kaygı Ölçeği için $\alpha=.92$, Süreklilik Kaygı ölçeği için ise $\alpha=.87$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar yapılan ölçümlerin güvenilir olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

2.3. Verilerin Analizi

Psikolojik danışmanların, psikolojik danışma öz yeterliklerinin eğitim düzeylerine göre ve başka bir danışmanlık eğitimi alıp-almamalarına göre farklılık olup olmadığına yanıt bulmak için *t*-testi yapılmıştır. Psikolojik danışmanların kişilik özellikleri, kaygı düzeyleri, çalışma süreleri ve geçmiş eğitim yaşantılarının yeterliğine ilişkin algı düzeyleri ve çalışma sürelerinin psikolojik danışma öz yeterlikleri üzerinde anlamlı bir yordayıcı faktör olup olmadığı yanıt aramak için *doğrusal aşamalı regresyon analizi* yapılmıştır. Bunun için ilk olarak regresyon analizi için gerekli olan koşullar test edilmiştir. İlk aşamada regresyon analizine dahil edilecek değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek için pearson momentler çarpımı korelasyon analizi yapılmış, ardından araştırmada yer alan aykırı değerler için Maholonobis uzaklık kat sayısı hesaplanmış, $X^2 = 21.03$ 'den büyük 20 veri analiz dışı tutulmuştur. Birinci tip hatayı kontrol edebilmek için güvenlik düzeyi. 013 (.05/4) olarak hesaplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 15.0 veri analiz programı kullanılmıştır.

Doğrusal aşamalı regresyon analiz sonuçlarının bulunduğu tabloda, yazımı kolaylaştırmak için eğitim yeterliğine ilişkin algı değişkeni EYİA, danışma becerilerine ilişkin kaygı değişkeni DBİK ve fiziki imkanların yeterliğine ilişkin algı değişkeni FİYİA olarak kısaltılarak kullanılmıştır. Ayrıca Psikolojik

Danışma Öz Yeterliği Ölçeği'nin yardım becerileri öz yeterliği alt boyutu *yardım becerileri*, oturumu yönetme becerileri öz yeterliği alt boyutu *oturumu yönetme* ve danışma süreci zorlukları ile baş edebilme becerileri öz yeterliği alt boyutu *danışma süreci zorlukları* şeklinde kısaltılarak ifade edilmiştir.

3. Bulgular

Araştırmada ilk olarak psikolojik danışmanların psikolojik danışma öz yeterlik inançları eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır? sorusuna yanıt aramak için *t*-testi yapılmış ve sonuçları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: PDÖYÖ ve Alt Boyutlarının Eğitim Düzeyine Göre Farklılığı

Değişkenler	Eğitim Düzeyi	n	\bar{X}	S	t	p
PDÖYÖ Toplam	Lisans	197	265.71	47.06	-1.7	.30
	Lisansüstü	52	273.02	43.71		
Yardım Becerileri	Lisans	197	105.07	14.72	-.79	.43
	Lisansüstü	52	106.63	13.29		
Oturumu Yönetme	Lisans	197	69.21	15.01	-2.10	.04*
	Lisansüstü	52	73.29	11.59		
Danışma Süreci Zorlukları	Lisans	197	85.73	22.63	-.44	.66
	Lisansüstü	52	87.29	22.17		

(**p* < .05)

Tablo 1'de görüldüğü gibi PDÖYÖ'nün toplam puanları, yardım becerileri ile danışma süreci zorluklarını yönetme becerileri öz yeterliliği alt boyutlarının puanları eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Fakat Tablo 1 incelendiğinde PDÖYÖ'nün oturumu yönetme becerileri öz yeterliliği alt boyutundan alınan puanlar eğitim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmıştır. Bu sonuca göre lisansüstü eğitime sahip olan psikolojik danışmanların PDÖYÖ'nün oturumu yönetme becerileri öz yeterliliği boyutundan aldıkları puanlar lisans düzeyinde eğitime sahip olan psikolojik danışmanların puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir ($\bar{X} = 73.29$; $t = -2,103$). Diğer açıdan PDÖYÖ toplam puanları ile yardım becerileri ve danışma süreci zorluklarını yönetme becerileri öz yeterliliği alt boyutlarının puanları eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermese de Tablo 1 incelendiğinde lisansüstü eğitime sahip psikolojik danışmanların puan ortalamaları lisans eğitimine sahip olan psikolojik danışmanların ortalamalarından daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

Araştırmanın diğer bir alt problemi olan psikolojik danışmanların psikolojik danışma öz yeterlik inançları lisans eğitimi dışından başka bir danışmanlık beceri eğitimi alıp-almamalarına göre farklılaşmakta mıdır? sorusuna yanıt aranmış ve bunun için *t*-testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: PDÖYÖ ve Alt Boyutlarının Başka Bir Danışmanlık Eğitimi Alıp- Almamaya Göre Farklılığı

Değişkenler	Başka Bir Eğitim Alma	n	\bar{X}	S	t	p
PDÖYÖ Toplam	Evet	75	274.47	46.94	1.67	.11
	Hayır	174	264.11	45.94		
Yardım Becerileri	Evet	75	106.56	14.49	.82	.21
	Hayır	174	104.92	14.38		
Oturumu Yönetme	Evet	75	72.85	13.37	2.08	.04*
	Hayır	174	62.88	14.74		
Danışma Süreci Zorlukları	Evet	75	86.27	23.10	1.46	.15
	Hayır	174	86.98	21.77		

(**p* < .05)

Tablo 2 incelendiği zaman PDÖYÖ'nün toplam puanları, yardım becerileri ile danışma süreci zorluklarını yönetme becerileri öz yeterliliği alt boyutlarının puanları lisans eğitimi dışına başka danışmanlık eğitimi alıp almamaya göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Fakat Tablo 2 incelendiğinde PDÖYÖ'nün oturumu yönetme becerileri öz yeterliliği alt boyutundan alınan puanlar lisans dışında başka danışmanlık eğitimi alanların lehine farklılaştığı görülmektedir. Buna sonuca göre başka bir danışmanlık eğitimi alanların oturumu yönetme becerileri öz yeterlik puanları almayanlara göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir ($\bar{X} = 72.85$; $t = 2.08$). Başka bir danışmanlık eğitimi alanlar ile almayanlar arasında PDÖYÖ'den alınan toplam puanlar ile bazı alt boyutlarından alınan puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olmamasına rağmen, lisans eğitimleri dışında bir danışmanlık eğitimi almış olan psikolojik danışmanların PDÖYÖ'den aldıkları toplam puanları ile diğer boyutlardan aldıkları puanların ortalamaları eğitim almayanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bu aşamasında kişilik özelliklerinin, durumluk-sürekli kaygı düzeylerinin ve geçmiş eğitim yaşantılarının psikolojik danışma öz yeterliği üzerinde yordayıcı gücünü incelemek temel amacı oluşturmaktadır. Bu süreçte bu değişkenler arasına çalışma süresi de eklenerek değişkenlerin birbirleriyle ilişkisini test etmek için korelasyon analizi yapılmış ve sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Regresyon Modelinde Yer Alan Değişkenlerin Birbirleriyle İlişkisi

**p < .01; *p < .05

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.PDÖYÖ Toplam	1														
2.Yardım Becerileri	.84**	1													
3.Oturumu Yönetme Becerileri	.88**	.74**	1												
4.Danışma Süreci Zorlukları Becerileri	.90**	.59**	.66**	1											
5.Duygusal Dengesiz	-.32**	-.22**	-.26**	-.33**	1										
6.Dışadönük	.49**	.40**	.42**	.44**	-.17**	1									
7.Deneyime Açıklık	.47**	.43**	.43**	.39**	-.22**	.71**	1								
8.Yumuşak Başlılık	.45**	.40**	.41**	.38**	-.44**	.35**	.53**	1							
9.Sorumluluk	.42**	.44**	.41**	.30**	-.18**	.56**	.52**	.53**	1						
10.Durumluk Kaygı Toplam	-.28**	-.22**	-.26**	-.25**	.43**	-.23**	-.21**	-.23**	-.30**	1					
11.Sürekli Kaygı Toplam	-.37**	-.26**	-.33**	-.36**	.54**	-.36**	-.33**	-.22**	-.26**	.68**	1				
12.Yıl-Kıdem	.21**	.22**	.19**	.15*	-.06	.08	.03	-.03	.07	-.06	-.11	1			
13.Eğitim Yeterliğine İlişkin Algı	.32**	.25**	.34**	.27**	-.05	.23**	.11	.01	.21**	-.22**	-.27**	.09	1		
14.Danışma Becerilerine İlişkin Kaygı	-.20**	-.11	-.21**	-.20**	.18**	-.15*	-.10	-.02	-.13*	.13*	.21**	-.11	-.26**	1	
15.Fiziki İmkanların Yeterliğine İlişkin Algı	.22**	.22**	.22**	.16*	-.00	.19**	.21**	-.01	.17**	-.16**	-.18**	-.07	.43**	-.14*	1

Tablo 3'teki korelasyon katsayılarına bakıldığında psikolojik danışma öz yeterliği ölçeği ve alt boyutları dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşakbaşlılık ve sorumluluk kişilik boyutları ile anlamlı düzeyde ve pozitif yönde ilişkili fakat duygusal dengesizlik kişilik özelliği alt boyutu ile anlamlı düzeyde negatif ilişkili olduğu görülmektedir. Diğer ilişkiler açısından bakıldığında psikolojik danışma öz yeterlik toplam puanları ve alt boyutları ile çalışma süresi, eğitim yeterliliğine ilişkin algı, fiziki imkânların yeterliliğine ilişkin algı ile anlamlı düzeyde ve pozitif yönde, durumluk-sürekli kaygı ve danışma becerilerine ilişkin kaygı düzeyi ile anlamlı düzeyde ve negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur.

Bir sonraki aşamada araştırmanın temel amacı olan psikolojik danışmanların kişilik özellikleri, durumluk-sürekli kaygı düzeyleri, çalışma süreleri ve geçmiş eğitim yaşantılarının yeterliliğine ilişkin algı düzeyleri psikolojik danışma öz yeterliklerini yordamakta mıdır? sorusuna yanıt aranmış ve bunun için doğrusal regresyon analizi yapılarak sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Aşamalı Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Modeller	Değişkenler	B	S	β	R ²
Adım 1	Çalışma Süresi	1.45	.48	.20**	.04
Adım 2	¹ EYİA	10.80	3.05	.24**	.15
	² DBİK	-3.56	2.54	-.09	
	³ FİYİA	4.56	2.23	.14**	
Adım 3	Durumluk Kaygı	-.36	.36	-.08	.24
	Sürekli Kaygı	-1.01	.36	-.22**	
Adım 4	Duygusal Dengesiz	-.23	.45	-.04	.42
	Dışadönük	.66	.39	.13	
	Deneyime Açıklık	.79	.52	.12	
	Yumuşakbaşlılık	1.73	.46	.26*	
	Sorumluluk	.56	.53	.07	

Not 1: * $p < .001$; ** $p < .013$. 1.Eğitimi Yeterliliğine İlişkin Algı, 2. Danışma Becerilerine İlişkin Kaygı, 3. Fiziki İmkânların Yeterliliğine İlişkin Kaygı

Not 2: Birinci Adım için R² = .04; $p < .013$, İkinci Adım için R² = .15; $p < .001$, Üçüncü Adım için R² = .24; $p < .001$, Dördüncü Adım için R² = .42; $p < .001$.

Tablo 4'e bakıldığında, birinci adımda eşitliğe dâhil edilen çalışma süresinin, psikolojik danışma öz yeterliğini anlamlı şekilde yordadığı sonucuna varılmıştır ($F_{(1,237)} = 9, 69$; $p < .013$). Çalışma süresinin toplam varyansa katkısı % 4'tür (R² = .04). İkinci adımda eşitliğe geçmiş eğitim yaşantıları yeterliliğine ilişkin algı düzeyi (EYİA, DBİK ve FİYİA) değişkenleri girilmiştir. Geçmiş eğitim yaşantılarına ilişkin algı düzeyi ile ilgili değişkenlerin toplam varyansa katkılarının % 11 (R² = .11) olduğu ve psikolojik danışma öz yeterliğini anlamlı bir şekilde yordadığı ($F_{(4,234)} = 11.66$; $p < .001$) görülmüştür. Ancak geçmiş eğitim yaşantılarına ilişkin algı düzeyi ile ilgili değişkenlerden modele en fazla anlamlı katkıyı, danışmanlık eğitiminin yeterliliğine ilişkin algı değişkeni sağlamıştır ($t = 3.55$; $p < .001$).

Üçüncü adımda ise eşitliğe durumluk ve sürekli kaygı değişkenleri eklenmiştir. Durumluk ve sürekli kaygı değişkenlerinin toplam varyansa katkısı %9 (R² = .09) olduğu ve psikolojik danışma öz yeterliğini anlamlı şekilde yordadığı ($F_{(6,232)} = 11.89$; $p < .001$) sonucuna ulaşılmıştır. Fakat bu değişkenler arasında modele en çok anlamlı katkı sağlayan değişken sürekli kaygı değişkeni olmuştur ($t = -2.83$; $p < .013$). Dördüncü adımda ise modele SDKT'nin alt boyutları olan duygusal dengesizlik, dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşakbaşlılık ve sorumluluk değişkenleri eklenmiştir. SDKT'nin alt boyutlarının psikolojik danışma öz yeterliğini açıklamaya olan katkısı %19 (R² = .19) ve anlamlı ($F_{(11,227)} = 15$; $p < .001$) olduğu sonucuna varılmıştır. Tüm bağımsız değişkenlerin modele katkısını %42'dir (R² = .42) olduğu görülmüştür. SDKT'nin alt boyutlarından modele en fazla anlamlı katkısı olan yumuşakbaşlılık boyutu olmuştur ($t = 3.73$; $p < .001$).

Sonuç ve Tartışma

Yapılan analizlerin sonucu olarak lisansüstü eğitime sahip psikolojik danışmanların, psikolojik danışma öz yeterlik inançları lisans mezunu psikolojik danışmanların öz yeterlik inançlarından anlam düzeyde yüksek bulunmuştur. İlgili alan yazında yapılan çalışmalar bu sonucu destekler niteliktedir (Özteke, 2011; Sali-Bilgiç, 2011). Diğer açıdan psikolojik danışma öz yeterliğinin eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını rapor eden çalışmalarda bulunmaktadır (Erkan, 2011; Özgün, 2007). Araştırmanın diğer bir bulgusuna göre PDÖYÖ'den alınan puanlar lisans eğitimi dışında başka bir danışmanlık eğitim alanları ile almayanlar açısından, eğitim alanlarının lehine anlamlı olarak farklılaşmıştır. Ancak bu farklılaşma sadece oturumu yönetme becerileri alt boyutunda ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre lisans eğitimi dışında başka bir danışmanlık eğitimi alanlarının oturumu yönetme öz yeterliklerinin, almayanlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Alanyazında bu bulguları destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda danışmanlık beceri eğitimlerinin psikolojik danışma öz yeterlik inançlarını olumlu yönde etkilediği rapor edilmiştir (Al-Damarki, 2004; Arı, 2005; İkiz, 2011; Lepkowski, 2009; Larussi ve ark., 2015; Mullen ve ark., 2015; Watson, 2012) Bütün bu çalışmalar göz önüne alındığında, lisans eğitimi dışında alınan başka danışmanlık eğitimlerinin, psikolojik danışma öz yeterliliğine olumlu katkı sağladığı söylenebilir.

Psikolojik danışmanların kişilik özellikleri, kaygı düzeyleri, geçmiş eğitim yaşantılarına ilişkin algı düzeyleri ve çalışma sürelerinin psikolojik danışma öz yeterlik inançları üzerindeki yordayıcı rolünü incelemek için doğrusal aşamalı regresyon analizi yapılmıştır. Eşitliğe ilk olarak çalışma süresi eklenmiş ve psikolojik danışma öz yeterliğini anlamlı düzeyde yordamıştır. Bu sonuç, psikolojik danışmanların çalışma süreleri arttıkça psikolojik danışma öz yeterlik inançlarının yükseldiğine işaret etmektedir. Bu sonuç ile uyumlu alanyazında çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Yapılan bir araştırmada çalışma süresinin yetkinlik beklentisini olumlu yönde yordadığı rapor edilmiştir (Balcı, 2015; Gündüz ve Çelikkaleli, 2009). Yine alanyazında buna benzer sonuçları ifade eden çalışmalar bulunmaktadır (Arı, 2005; Özteke, 2011; Tang ve ark., 2004). Araştırmanın diğer aşamasında sonucuna regresyon analizine geçmiş eğitim yaşantılarına ilişkin algı düzeyi değişkenleri (eğitiminin yeterliğine ilişkin algı, danışma becerilerine ilişkin hissettiği kaygı, fiziki imkanların yeterliğine ilişkin algı) eklenmiş ve psikolojik danışma öz yeterliğine olumlu düzeyde katkı sağlamıştır. Bu basamakta en fazla olumlu katkıyı sağlayan değişken danışmanlık eğitiminin yeterliğine ilişkin algı değişkeni olmuştur. Bu sonuca göre alınan danışmanlık eğitimin yeterliğine ilişkin algı yükseldikçe psikolojik danışma öz yeterlik inancının arttığı ifade edilebilir. Alan yazındaki yapılmış olan çalışmalar da bu sonucu destekleyen bulguları rapor etmişlerdir. (Büyüköze-Kavas, 2011; Daniels ve Larson, 2001; Fernando ve Hulse- Killacky, 2005; Erkan, 2011). Kısacası psikolojik danışmanların aldıkları eğitimin yeterliğine ilişkin algıları ve bu eğitimlerden duydukları memnuniyet düzeyleri arttıkça, psikolojik danışma öz yeterlik inançlarının arttığı söylenebilir.

Üçüncü aşamada eşitliğe dahil edilen durumluk ve sürekli kaygı düzeyi psikolojik danışma öz yeterliğine olumsuz yönde katkı sağlamıştır. İki değişken arasında modele en fazla katkıyı sürekli kaygı değişkeni sağlamıştır. Buradan hareketle, psikolojik danışmanların kaygı düzeyleri yükseldikçe psikolojik danışma öz yeterlik inançlarının azaldığı ifade edilebilir. Yapılan çalışmalarda kaygı seviyesinin düşüklüğü ile psikolojik danışma öz yeterliği arasında pozitif yönde bir ilişkin varlığından söz etmiştir (Barbee ve Combs, 2003; Bo ve ark., 2015; Özgün, 2007). Ayrıca yapılan bir araştırmada danışma süreci öncesinde kendi performansına odaklanarak kaygılanan danışmaların psikolojik danışma öz yeterlik inançlarının olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır (Wei ve ark., 2015). Bo ve ark. (2015) tarafından yapılan çalışmada ise psikolojik danışmanların geçmiş danışma oturumlarının olumlu sonuçlanması kaygı durumlarını azatlığını ve bu durumun psikolojik danışma öz yeterlikleri inançlarını desteklediğini rapor etmişlerdir. Diğer açıdan eşitliğe durumluk-süreklilik kaygı değişkeninin girmesi ile çalışma süresi ve geçmiş eğitimin yeterliğine ilişkin algı düzeyinin psikolojik danışma öz yeterliğini açıklamaya olan katkısı düşmüştür. Bu durum kaygının var olan kapasitenin ve tecrübenin ortaya konabilmesi üzerinde etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Alan yazında kaygı ve performans arasındaki ilişki ile ilgili yapılan çalışmaların sonucu bu bulguyu destekler niteliktedir (Kesgin, 2006; Uslu, 1999).

Son aşama olan dördüncü basamakta eşitliğe kişilik özellikleri değişkeni girilmiştir. Kişilik özelliklerinden sadece yumuşak başlılık anlamlı düzeyde katkı sağlamıştır. Ancak Tablo 4 incelediği zaman kişilik özellikleri ile deneyime açıklık, sorumluluk kişilik alt boyutları ile anlamlı düzeyde pozitif, duygusal dengesiz kişilik boyutu ile anlamlı fakat negatif düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir. Kişilik özellikleriyle ilgili dört değişkenin modele katkısının anlamlı çıkmaması diğer değişkenlerle paylaştığı ortak varyansan kaynaklanıyor olabilir. Alan yazında yapılan araştırmalarda da bu sonuçlara benzer olarak etkili psikolojik danışmanlık ile sıcakkanlı, kabul edici, duygusal kararlılık, sosyal ve araştırmacı kişilik özellikleri ile olumlu yönde pozitif ilişkinin olduğunu ifade etmişlerdir (Özgün, 2007; Pope ve Kline, 1999; Wiggins ve Weslander, 1979). Burada dikkati çeken diğer bir husus ise kaygı değişkenlerinin eşitliğe girilmesiyle duygusal dengesizlik kişilik boyutunun psikolojik danışma öz yeterliği üzerindeki açıklayıcı rolü azalmasıdır.

5. Öneriler

Bu araştırmanın sonuçları bazı sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmelidir. Araştırma ilişkisel tarama modelinde tasarlanmış ve bu süreçte bağımlı-bağımsız değişkenler arasında ilişkinin var olup olmadığını ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bundan sonra yapılacak olan araştırmalarda deneysel veya boylamsal çalışmalar yapılarak değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkisi daha net olarak açıklanabilir. Diğer açıdan bu çalışmada PDÖYÖ'den alınan puanlar lisansüstü eğitime sahip olanlar lehine sadece oturumu yöneltme alt boyutunda farklılaşmıştır. Araştırmaya katılan kişilerin çoğunlukla lisans mezunu olması, lisansüstü eğitimin psikolojik danışma öz yeterliğine olan katkısı yeterince açıklayamamış olabilir. İleride yapılacak olan çalışmalarda daha fazla lisansüstü eğitime sahip bireylere ulaşarak bu çalışma tekrarlanabilir. Araştırmada PDÖYÖ'den alınan puanlar lisans dışında başka bir danışmanlık eğitimi alanlar lehine oturumu yönetme alt boyutunda anlamlı olarak farklılaşmıştır. Bu nedenle bu eğitimlerin psikolojik danışma öz yeterliğine katkısının yeniden değerlendirildiği çalışmalara ihtiyaç vardır. Araştırmada psikolojik danışmanların kaygı durumları ile psikolojik danışma öz yeterliklerini arasında olumsuz yönde ilişkiler bulunmuştur. İleride yapılacak olan çalışmalarda psikolojik danışmanların kaygısını etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. PDÖYÖ'den yüksek puan alan psikolojik

danışmanların yumuşak başlı, duygusal olarak dengeli ve sorumluluk sahibi bireyler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak alan yazında etkili psikolojik danışmanların kişilik özelliklerini açıklayan kuramsal bilgiler haricinde bu konu ile ilgili güncel çalışmalara ihtiyacın olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AKÇALLI, F.Özge. (1991). *Kayıgı Seviyesinin Empatik Beceriye Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi
- ASARLI, Zuhal. (2012). *Okullarda Çalışan Psikolojik Danışmanların Okul Psikolojik Danışma Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi.
- ATICI, Meral, Özyürek, R. ve Çam, S. (2005). "Okul Danışmanlığı Uygulamalarının Yetkinlik Beklentisi Algıları ve Mesleki Benlik Saygısı Üzerindeki Etkilerinin Boylamsal Olarak İncelenmesi", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, S. 3(24), s. 7-26.
- BACANLI, Hasan, İlhan, T. ve Aslan, Sevdâ. (2009). "Beş Faktör Kuramına Dayalı Bir Kişilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT)", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S.7(2), s. 261-279.
- BALCI, Süleyman (2015). "Okulda Görevli Psikolojik Danışmanların Öz Yeterliklerinin Çeşitli Değişkenler Göre İncelenmesi", *2015 Ejer Congres Bildiri Özet Kitabı*, s. 215-217: Anı Yayıncılık.
- BALOĞLU, Mustafa ve Harris, M. B. C. (2003). "Psikolojik Danışma Öğrencilerinin Cinsiyet ve Program Türü ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, S. 2(20), s. 7-16.
- BANDURA, Albert. (1982). "Self-Efficacy Mechanism In Human Agency", *American psychologist*, V. 37(2), p. 122.
- BANDURA, Albert. (1989). "Human Agency In Social Cognitive Theory", *American psychologist*, V. 44(9), p. 1175.
- BANDURA, Albert. (1993). "Perceived Self-Efficacy In Cognitive Development and Functioning", *Educational Psychologist*, V. 28(2), p. 117-148.
- BANDURA, Albert. (1997). *Self-Efficacy: The Exercise Of Control*, New York: Freeman
- BODENHORN, Nancy, Skaggs, G. (2005). "Development Of The School Counselor Self-Efficacy Scale", *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, V. 38(1).
- BOLAT, O. İnci. (2011). "Öz Yeterlik ve Tükenmişlik İlişkisi: Lider-Üye Etkileşiminin Aracılık Etkisi", *Ege Akademik Bakış*, S. 11(2), s. 255-266
- BARBEE, Phillip W., and Don C. Combs. (2003). "Prepracticum Service-Learning: Examining the Relationship with Counselor Self-Efficacy and Anxiety", *Counselor Education And Supervision* , V.43, p. 108-119.
- BUTLER, S.Kent. Constantine, M.G. (2005). "Collective Self-Esteem and Burnout In Professional", *School Counselors. Professional School Counseling*, V. 9(1), p. 55-62.
- BÜYÜKKÖZE-KAVAS, Ayşenur. (2011). "Bireysel ve Grupla Psikolojik Danışma Uygulamalarına Yönelik Bir Değerlendirme", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 9(2), s. 411-432.
- COREY, Gerald. (2008). *Psikolojik Danışma, Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları* (Çev: T. Ergene). (1. baskı), Ankara: Mentis Yayıncılık.
- CASHWELL, Tammy H.ve Dooley, K. (2001). "The Impact Of Supervision On Counselor Self-Efficacy" *The Clinical Supervisor*, V. 20, p. 39-47.
- ÇAVUŞ, M.Fedai (2009). "Gençlerde Algılanan Sosyal Desteğin Öz Yeterlik İnancına Etkileri", *Çağ Üniveristesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 6(2), s. 1-11.
- CÜCELOĞLU, Doğan.(1993). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul : Remzi Kitabevi
- DAG, İhsan. (1990). *Kontrol Odağı, Stresle Başa Çıkma Stratejileri ve Psikolojik Belirti Gösterme İlişkileri*, Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DANIELS, Jeffrey A.; Larson, L. M. (2001). "The Impact of Performance Feedback on Counseling Self-Efficacy and Counselor Anctiety", *Counselor Education and Supervision*, V. 41 (2), p.120-130.
- DENİZ, M. Engin, Dilmaç, B. ve Arıca, O.T.(2009). "Engelli Çocuğa Sahip Olan Ebeveynlerin Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, S. 6(1), s. 953-968.
- DOĞAN, Süleyman (2000). "Psikolojik Danışman Eğitiminde Akreditasyonun Gereği ve Bir Model Önerisi", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, S. 2(14), s. 31-38.
- EKŞİ, Füsün. (2006). *Rehber Öğretmenlerin Okul İklimi Algıları ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- EŞKİ, Halil, Ismuk, E. ve Parlak, S. (2015). "Okul Psikolojik Danışmanlarında İş Doyumunun Yordayıcısı Olarak Psikolojik Danışma Öz Yeterliği ve Dinleme Becerileri", *Abant İzzet Baysal Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 15(2), s. 84-103.
- ERKAN, Zeynep (2011). *Okul Psikolojik Danışmanı Öz-Yeterliğini Yordamada Eğitim Yaşantılarına İlişkin Memnuniyetin Rolü*, Yüksek Lisans Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- FERNANDO, D.M. ve Hulse-Killacky, D. (2005). "The Relationship Of Supervisory Styles to Satisfaction With Supervision and The Perceived Self-Efficacy Of Master's- Level Counseling Student", *Counselor Education and Supervision*, V. 44, p. 293-301.
- FRIEDLANDER, Myrna L., Keller, K. E., Peca-Baker, T. A. ve Olk, M. E. (1986). "Effects Of Role Conflict On Counselor Trainees' Self-Statements, Anxiety Level and Performance", *Journal of Counseling Psychology*, V. 33(1), p. 73.
- GÜNDÜZ, Bülent ve Çelikkaleli, Ö. (2009). "Okul Psikolojik Danışmanlarında Mesleki Yetkinlik İnancı", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 5(1), s. 1-16.
- GREASON, P.Bentley., Cashwell, C.S. (2009). "Mindfulness and Counseling Selfefficacy: The Mediating Role Of Attention and Empathy", *Counselor Education & Supervision*, V.49, p. 2-19.
- HALVERSON, Susan E., Miars, R. D. ve Livneh, H. (2006). "An Exploratory Study of Counselor Education Students Moral Reasoning, Conceptual Level, and Counselor Self-Efficacy", *Counseling and Clinical Psychology Journal*, V. 3(1), p. 17-30.
- HU, Bo., Duan, C., Jiang, G., & Yu, L. (2015). "The Predictive Role of Mastery Experience in Chinese Counselors' Counseling Self-efficacy", *International Journal For The Advancement Of Counselling*, V. 37, p. 1-16
- İKİZ, F.Ebru. (2010). "Psikolojik Danışmanların Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi" *Journal of Kirsehir Education Faculty*, S. 11(2).
- İKİZ, F.Ebru. (2011). "Danışma Beceri Eğitiminin Psikolojik Danışmanların Danışma Becerilerine Etkisi", *e-Journal of New World Sciences Academy*, S. 6(2), 1C0393.
- İLHAN, Tahsin. (2005). *Öznel İyi Oluşa Dayalı Mizah Tarzı Modeli*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- JAARAF, W. W Marzuki, Mohamed, O., Bakar, A. R., & Tarmizi, R. A. (2009). "The Influence of Counseling Self-Efficacy towards Trainee Counselor Performance", *International Journal Of Learning*, V. 16(8), p. 247-260.
- KÖSEOĞLU-MUSLU, Sema. (1994). *Psikolojik Danışmanların Empatik Becerilerinin ve Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.

- LARUSSI, Melani H., Tyler, J.M., Littlebear, S., & Hinkle, M.S. (2013). "Integrating Motivational Interviewing into a Basic Counseling Skills Course to Enhance Counseling Self-Efficacy", *The Professional Counselor*, V. 3(1), p. 161-174.
- LARSON, M. Lisa, Suzuki, L. A., Gillespie, K. N., Potenza, M. T., Bechtel, M. A. ve Toulouse, A. L. (1992). "Development and Validation Of The Counseling Self-Estimate Inventory", *Journal of Counseling Psychology*, V. 39(1), p. 105.
- LARSON, M. Lisa ve Daniels, J. A. (1998). "Review Of The Counseling Self-Efficacy Literature", *The Counseling Psychologist*, S. 26, s. 179-218.
- LEACH, M.Mark, Stoltenberg, C. D., McNeill, B. W. ve Eichenfield. G. A. (1997). "Self-Efficacy and Counselor Development: Testing The Integrated Developmental Model", *Counselor Education and Supervision*, V. 37(2), p.115-124.
- LENT, Robert W., Hill, C. E. ve Hoffman, M. A. (2003). "Development and Validation Of The Counselor Activity Self-Efficacy Scales", *Journal of Counseling Psychology*, V. 50(1), p. 97-108.
- LEPKOWSKI , William. J. And Packman J. (2005).Can counselor learn to accurately assess. Their skills? A study of counselor- in-training self-assessments" <http://counselingoutfitters.com/Lepkowski.htm>.
- LEPKOWSKI, William J. (2009). "Comparing Self and Expert Assesmennts Of Counseling Skills Before and After Skills Training, and Graduation", *Education*, V. 129(3), p. 363-371.
- MERDAN, Ethem. (2013). "Beş Faktör Kişilik Kuramı ile İş Değerleri İlişkinin İncelenmesi: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma", *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, S. 4(7).
- MULLEN, Patrick, Uwamahoro O, Blount A, Lambie G. (2015). " Development of Counseling Students' Self-Efficacy During Preparation and Training", *The Professional Counselor*, V.5.5(1), p. 175-184.
- MEYDAN, Betül (2015). "Bireyle Psikolojik Danışma Uygulamasında Mikro Beceri Süpervizyon Modelinin Etkililiğinin İncelenmesi", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, S.5(43), p. 55-68.
- ÖNER, Necla ve Le Compte, A. (1998). *Sürekli Durumlu / Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı*.(2. Basım) İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- ÖZGÜN, M. Salih. (2007). *Okul Psikolojik Danışmanlarının Kişilik Özellikleri ile Mesleki Öz-Yeterlik Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi.
- ÖZTEKE, H.İrem. (2011). *İlköğretim Okullarında Çalışan Psikolojik Danışmanların Sosyal Karşılaştırma ve Öz Bilinç Düzeyleri ile Psikolojik Danışma Öz Yeterlik İnançları Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi.
- ÖZYÜREK, Ragıp. (2010). "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programı Öğrencilerinin Yaptıkları Okul Psikolojik Danışmanlığıyla İlgili Uygulamaların Saptaması", *Eğitim Ve Bilim*, S. 35(156), s. 160.
- PAKSOY, Zuhâl. (2003). *Rehber ve Psikolojik Danışmanlarda Stres Kaynaklarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- PAMUKÇU, Burcu. (2012). *Psikolojik Danışman Adaylarının Psikolojik Danışma Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- PAMUKÇU, Burcu ve Demir, A. (2013). "Psikolojik Danışma Öz Yeterlik Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, S. 5(40), s. 212-221.
- POPE, Verl T. ve Kline, W. B. (1999). "The Personal Characteristics Of Effective Counselors: What 10 Experts Think", *Psychological Reports*, V. 84(3c), p.1339-1344.
- ROBERTS, Etta. B. ve Borders, L. D. (1994). "Supervision Of School Counselors: Administrative, Program and Counseling", *The School Counselor*, V 41, p. 149-157.
- SALİ-BİLGİÇ, Hatice. (2011). *Rehber Öğretmenlerin (Psikolojik Danışmanların) Öz Yeterlikleri*, Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi.
- SAV, İsmail. (2007). *Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmenlerin Kişilik Özellikleri ile Stresle Başa Çıkma Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- SPIELBERGER, Charles D., Richard L. Gorsuch, and R. E. Lushene (1970). "The State-Trait Anxiety Inventory (test manual)", *Palo Alto, CA, Consulting Psychologists*, V.22.
- SOMER, Oya, Korkmaz, M. ve Tatar, A. (2002). "Beş Faktör Kişilik Envanterinin Geliştirilmesi-I: Ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması", *Türk Psikoloji Dergisi*, S. 17(49), s. 21-33.
- SORESI, Salvatore, Nota, L. ve Lent, R. W. (2004). "Relation of Typea Amount of Training to Career Counseling Self-Efficacy in Italy", *The Career Development Quarterly*, V. 52(3), p. 194-201.
- TANG, Mei, Addison, K. D., LaSure-Bryant, D., Norman, R., O'Connell, W. ve Stewart-Sicking, J. A. (2004). Factors That Influence Self-Efficacy of Counseling Students: An Exploratory Study", *Counselor Education & Supervision*, S. 44, s. 70-81.
- URBANI, Steve., Smith, M. R., Maddux, C. D., Smaby, M. H., Torres-Rivera, E., & Crews, J. (2002). "Skill-Based Training And Counseling Self-Efficacy", *Counselor Education and Supervision*, V. 42, p. 92-106.
- USLU, Mustafa. (1999). *Resmi Eğitim Kurumlarında Çalışan Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Uzmanlarının İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin Danışmanların Denetim Odağı ve Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi.
- USLU, Mustafa ve Arı, R. (2005). "Psikolojik Danışmanların Danışma Becerisi Düzeylerinin İncelenmesi", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 14, s. 509-519.
- WİGGİNS, James D. and Weslander, D. L. (1979). "Personality Characteristics of Counselors Rated as Effective or Ineffective", *Journal of Vocational Behavior*, V. 15(2), p. 175-185.
- WHISTON, Susan C. and Coker, J. K. (2000). "Reconstructing Clinical Training: Implications From Research", *Counselor Education and Supervision*, V. 39 (4). Retrieved June 18, 2007 from EBSCO Database.
- YAKA, Barış (2005). *Psikolojik Danışmanların Temel Psikolojik Danışma Becerilerine İlişkin Yeterlik Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi.
- YAZGAN-İNANÇ, Banu ve Yerlikaya, E.E. (2008). *Kişilik Kuramları*.(1 Baskı), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- YİYİT, Filiz. (2001). *Okul Psikolojik Danışmanlarının Yetkinlik Beklentilerini Ölçmeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması*,. Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- WATSON, Joshua C. (2012). "Online Learning and the Development of Counseling Self-Efficacy Beliefs", *The Professional Counselor*, V. 2(2), p. 143-151.
- WEI, Mafien, Tsai, P., Lannin, D.G., Du, Y. & Tucker, J.R. (2015). "Mindfulness, Psychological Flexibility, and Counseling Self-Efficacy: Hindering Self-Focused Attention as a Mediator" *Counseling Psychologist*, V. 43(1), p. 39-63.